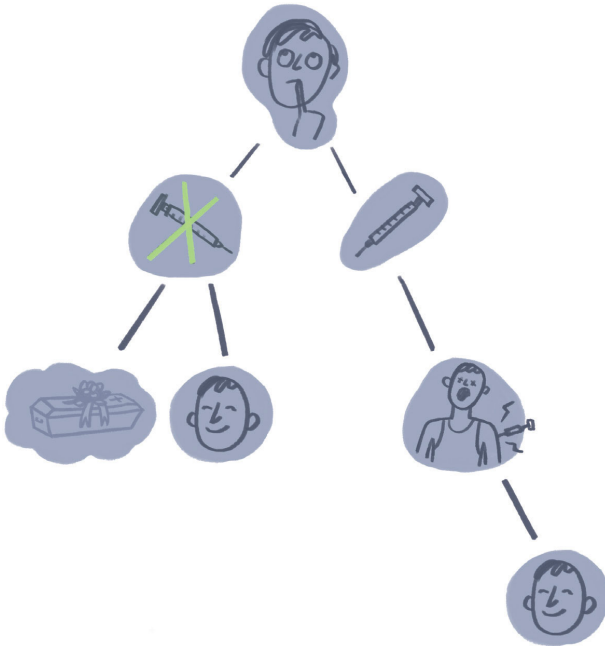

16.2 Beregning av hvor mye lykke en handling fører til

For utilitarister er det som sagt *summen* av gode konsekvenser som er det viktige. Når vi skal finne summen av lykke som en handling fører til, må vi ta hensyn til hvor *mange* som berøres av handlingen, hvor *intenst* behaget eller ubehaget er, og hvor *langvarig* følelsen av behag eller ubehag er (Bentham 1789/1996, s. 31–34).

La oss gå tilbake til eksemplet med vaksiner, men nå tenke oss at du skal ta stilling til om du selv bør ta en vaksine. For å finne ut hva du bør gjøre, må du ta med i beregningen alle mulige konsekvenser av å ta vaksinen. For eksempel må ubehaget ved å ta sprøyten, samt de umiddelbare bivirkningene, slik som kvalme og lett feber, tas med i beregningen. Men ubehaget er kortvarig og vanligvis lite intenst. Hvis du er uheldig, kan bivirkningene føre til mer ubehag, for eksempel hvis de går ut over studiene dine og fører til dårligere resultat på eksamen. Mer alvorlige bivirkninger, som narkolepsi og blodpropp, vil gi mer intenst og varig ubehag, men de vil til gjengjeld være lite sannsynlige. Hvis en eventuell blodpropp skulle føre til at man dør, vil det blant annet slå negativt ut ved at man mister den mulige lykken som et lengre liv ville kunne gi. Virkningen vil vare så lenge vaksinen er virksom. Når vi tar stilling til varigheten av handlingens konsekvenser, er det tidsrommet vaksinen er virksom i som er relevant. Handlinger kan ofte ha et mylder av mulige konsekvenser, og i eksemplet over er bare noen av konsekvensene tatt med i beregningen.

Lykke, Benthams syn: Følelse av nytelse eller behag, og fravær av ubehag og smerte.

Hvordan vil en utilitarist gå frem for å ta stilling til handlinger med usikre konsekvenser – som å ta en vaksine?

Handlingene våre har ofte usikre konsekvenser. Men hvordan skal vi beregne konsekvensene av en handling når vi ikke kjenner utfallet av handlingen? En vanlig tilnærming er å ta utgangspunkt i den såkalt *forventede nytten*. (Se for eksempel Jackson, 1991.) Når utilitarister bruker uttrykket «nytte», sikter de til enhver god konsekvens. For lykkeutilitarister er nytte altså det samme som lykke.

La oss si at vaksinen du vurderer å ta, er mot rabies, og at du planlegger å reise til et sted hvor du skal oppholde deg mye i nærheten av ville dyr. Vi antar også at du i en slik situasjon får utbrudd av rabies i ett av tusen tilfeller. Rabies er bortimot hundre prosent dødelig, og hvis man tar de riktige forholdsreglene, er vaksinen bortimot hundre prosent effektiv. I de aller fleste tilfeller vil vaksinen være «bortkastet», men i ett av tusen tilfeller vil den redde livet ditt. Den forventede nytten av vaksinen er da lykken ved at du